

Сшиток 15

Ціна 15ц. 10 за \$1.25

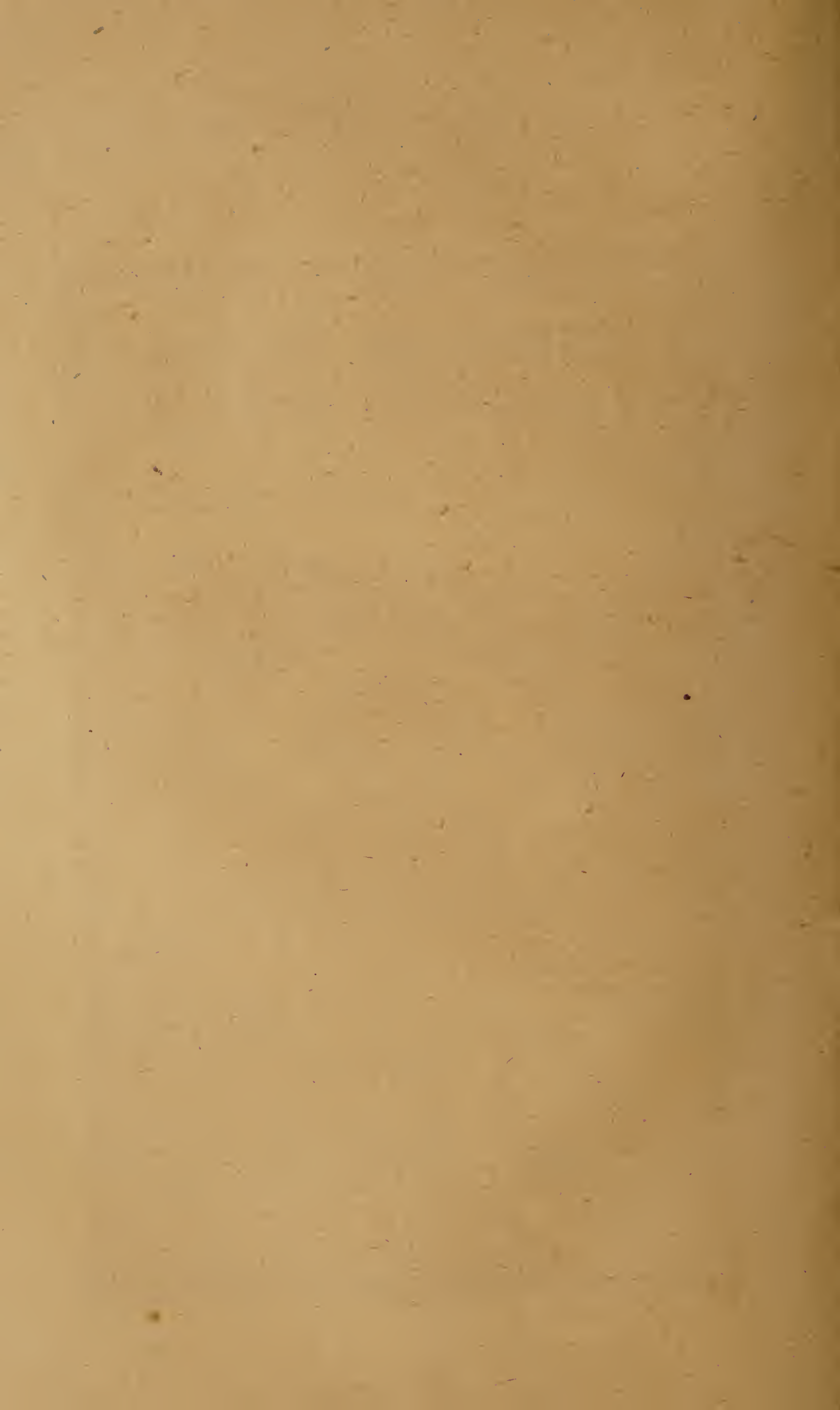
ДО НАБУТЯ У ВСІХ КНИГАРНЯХ

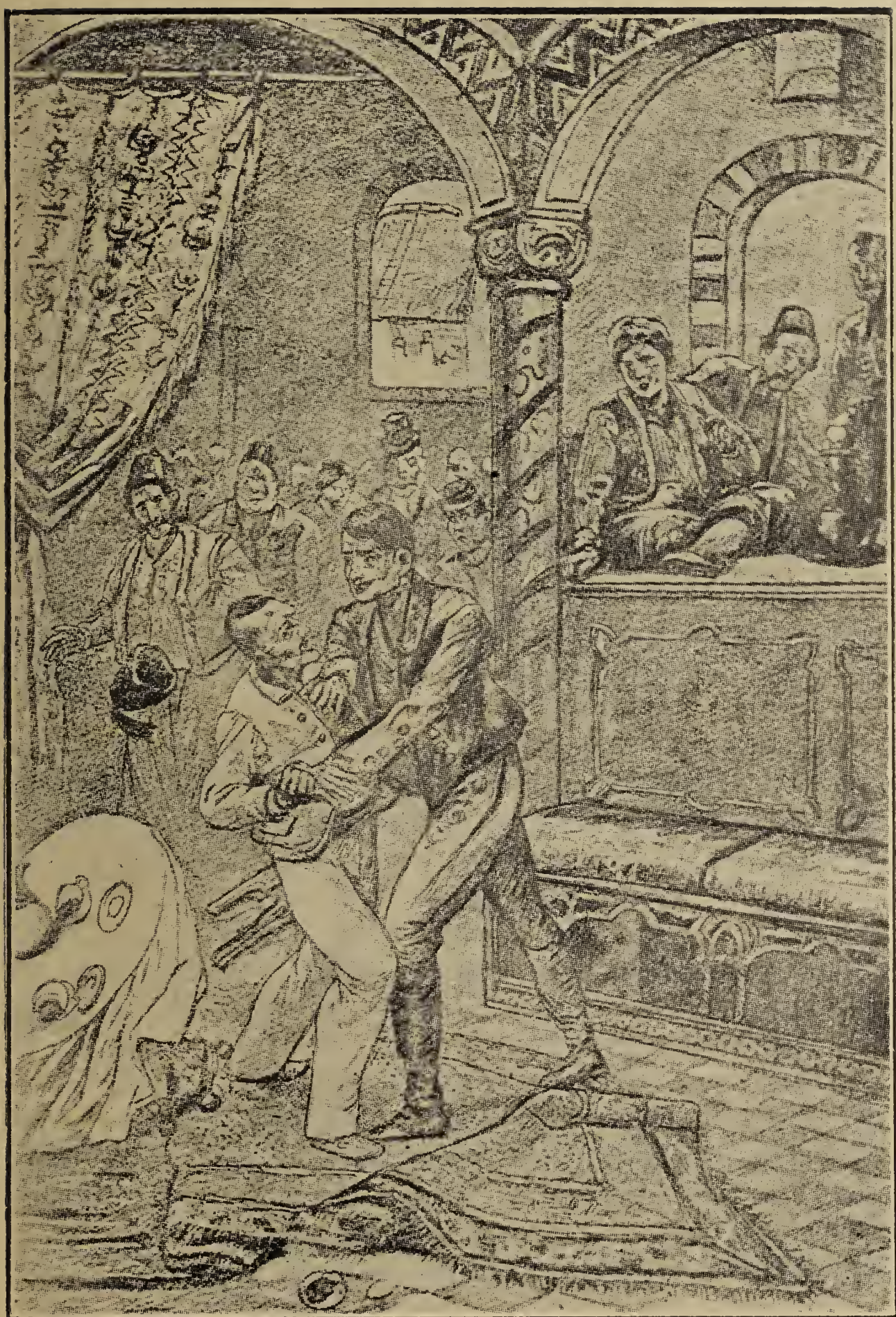
ПІРВАНЕ ДИТЯ

Роберт

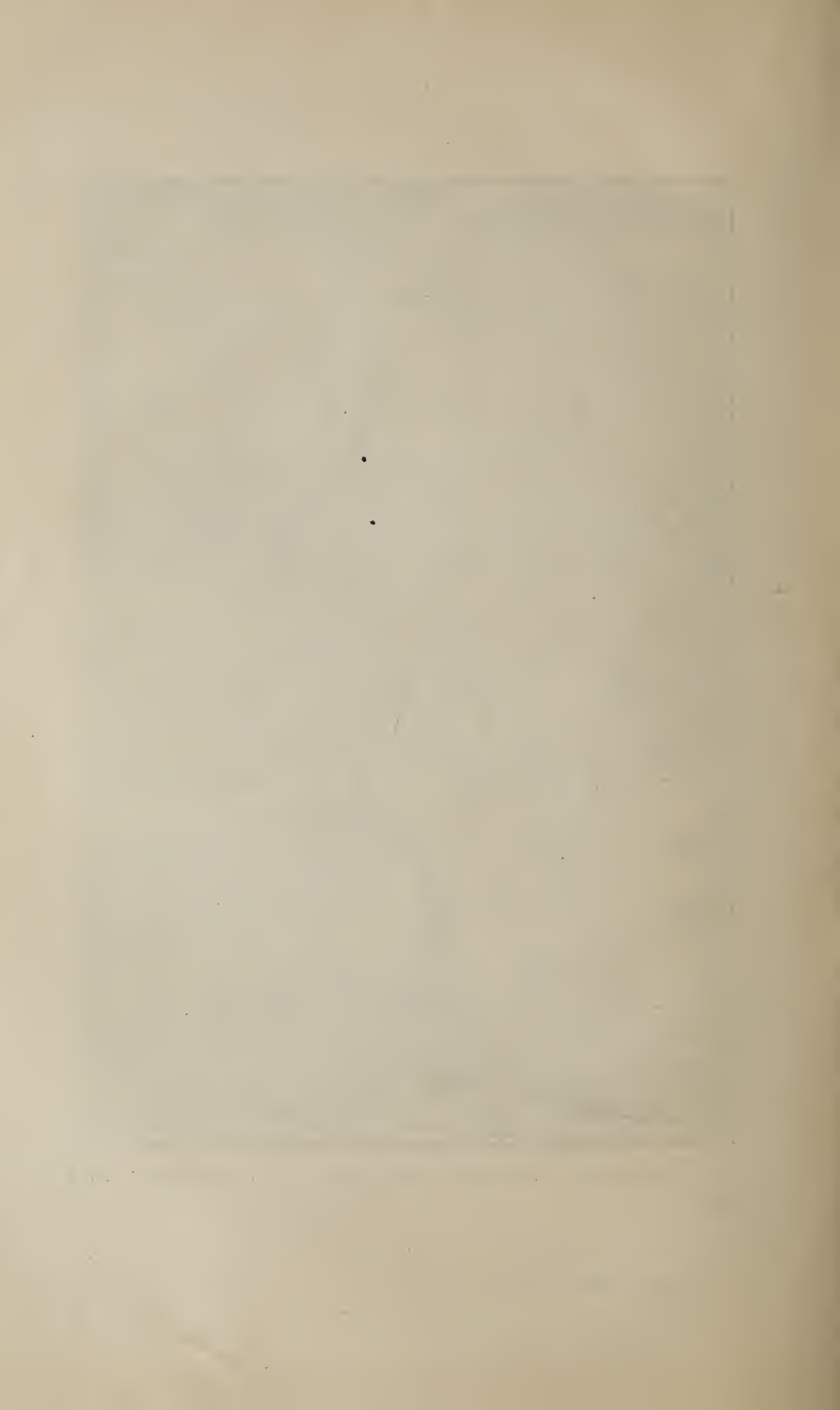
Блюм

— Падлюко — поламаю тобі всі кости коли не скажеш де є Імьона!

РОЗДІЛ L.

ЖІНОЧА ХИТРИСТЬ.

Другої днини рано Аста встала з ліжка бліда й немов збита по всьому тілі. Минувший вечір, коли то Олекса так нагло пропав, протверезив її та вирвав з обнять облудної надії. Він втік — граф розгніваний — її підозріває — страх обняв її перед дальшим житєм в таких обставинах.

Вбираючись, про одно тільки думала: — Чи Олекса її зрадив — чи дійсно міг бути настільки безличним, щоб оставити її саму на паству недолі? — Все ще мала надію що се тільки підступ — що її коханий вижидає її десь недалеко й подасть вістку, де має його знайти... але та надія скоро зникла а її місце заняла розпука.

Обавляла ся хвилі, коли стане перед графом. Чи вдасть ся її ще й тепер відвернути його підозріне, коли він її заскочив в такій недвозначній ситуації? З цілою силою своєї волі, стараючись здусити в собі біль з причини так підлої зради Олекси, вона думала тільки над тим, яким би то способом відсунути підозріне графа.

Після довшого роздумування прийшла її до голови щаслива думка. Скоро зібрала ся й рішилась сама піти до графа, коли він до ньої не приходив.

Коли станула під дверми його кімнати, дивна якась тривога заволоділа ньою. В сю саму хвилину ненавиділа його а однак розсудок приказував їй, що мусить знова старати ся здобути його ласку, бо мусіла стати графинєю Солмсберг — за всяку ціну.

Врешті перемогла в собі неохоту й стукнула в двері. Коли увійшла в кімнату, застала графа як він нервово ходив, сюди й назад.

Побачивши її, здригнув ся, і скоро, в німій погорді, відвернув ся до ньої плечима.

Очи Асти блиснули ненавистю.

Найрадше булаб вернула ся й оставила його раз-на-все, але вираховане радило її не звертати уваги на по-

чування — мусіла їх здавити хтівши дійти до щіли.

— Егон — почала рішучим голосом — ти на смерть мене обидив — я чую ся така нещаслива — така жора з того...

Граф нагло відвернув ся. Невисказане здивоване відбило ся на його лици.

— Ти — ти — обиджена? Ха, ха, ха — зареготав ся після того.

— Дійсно, се знамените! Після того всього хочеш грати роль невинно обидженої?!...

Аста казала ся зі злости, однак мусіла старати ся, щоб його перепросити. Вдаючи великий біль, закрила лице долонями.

— Егон гнів засліпив тебе! — промовила з плачем. — Чи-ж се може бути гріхом попращати ся з братом?

— Братом? — га, гарний то брат! Не знаю, чи се та любов до брата спонукала тебе потайки оставити мене та з ним втікати?

Аста вся затремтіла.

— Я — втікати із ним? Егон, чи ти здурів — я мала-би втікати із братом?

— То заперечуєш сьому? — кликнув обурений граф. — Прочитай же той лист, тут є чорне на білому, що се за брат та який намір ти мала!

Тут подав її анонімний лист. Аста тільки що зором перебігла по ньому, як вся збіліла. Хоч була доброю акторкою, то однак мусіла всю свою силу зібрати, щоб не зрадити себе.

Куди прочитала лист до кінця; пройшов скрізь по її тілі мороз, чула що її сили опускають а однак мусіла присилувати себе хоч до гіркої усмішки. Хто міг би се написати? Хто міг би дізнати ся про тайний намір, який тільки вона з Олексією вкупі обдумала?

Немов задубіла зі страху.

— Що-ж ти на се? — розсміяв ся глумливо граф. — Здерто маску із твого лиця, тепер не мені мені плести небелиць про свого брата?

Се вернуло її свідомість. Знала бо о що тут ходить! Тепер треба би зробити все можливе, щоб збити його підозріне.

Піднявши в гору голову, відказала з добре виміреним обуренем:

— Се падлючий підступ, обдуманий на се, щоб мені пошкодити! Знаю вже тепер гаразд хто писав сей лист!

Граф мимоволі з зацікавленням глянув на неї.

— Той драб — крикнула Аста з гнівом в очах — се його справка!

Ти пригадуєш собі того капітана від уланів, що сидів напроти нас при столі й так дуже надскакував коло мене, що аж розгнівав був тебе...

Коли ти вийшов був з другими панам на партію білярда, капітан причепився до мене і в безличний спосіб накидував мені із любовними пропозиціями. Я з обуренем відогнала його від себе і сказала, що в короткому часі стану жінкою твоєю — а той безличний чоловік, розлючений відправою, став грозити мені, але тих погроз я зразу не була в силі зрозуміти! Тоді він крикнув, був до мене, що постараєся знищити мої пляни...

Незабаром опісля він виїхав. Я свобідно відітхнула, вдоволена, що так скоро його позбулася, а тепер отсе показується, що той падлюка в такий нікчемний спосіб очернив мене перед тобою — се, бач, така пімста за відправу.

Сльози заблистіли в її очах, а коли відвернула в бік обурене лице, виглядала немов яка обиджена королева. Знаменито уложеня історія — в якій правдою було лиш се, що Аста знаменито з тим капітаном бавила ся, чим немало прикрости справила Солмсбергови — викликала велике вражіння на графови.

Аста розярувала його заздрість. Він же враз запалів гнівом супроти капітана, котрий хотів відбити у нього сю гарну жінчину. В наслідок сього стратив силу його сумнів супроти Асти.

— Так се він писав? — із гнівом воркнув граф.

— Розуміється, тільки від нього такий лист мігби вийти — підхопила скоро Аста — справді — підла, нікчемна пімста падлюки.

— Ну, хайби й так — але звідки він знав про се, що ти вечером маєш стрінути ся в гостинниці із тамтим? — докинув граф підозріло.

Аста розсміялася з погордою.

— І се легенько можу тобі витолкувати. Я стрінула брата на терасі, де він мені заявив, що в тій то годині вечером виїде з тої господи. Мене питав ся, колиб міг зі

мною попращати ся, бо хотів би ще поговорити зі мною про деякі справи. Сама я не знала, що на се йому сказати, тимбільше, що вже перша стріча із ним викликала в тебе підозріне.

Не хтівши вдруге тебе разити, приобіцяла я братови, що колиб передше не могла із ним розговоритись без ніякої перешкоди, то прибуду до тої то гостинниці під липами. Коли я відвернула ся, хтівши відійти, побачила я недалеко на лавці сидячого капітана — підслухував нашу розмову.

Тепер хиба легко зрозумієш, яким чином він сей нікчемний лист міг написати.

Солмсберг непевно глядів перед себе. Все те виглядало так правдоподібним — може справді зробив її кривду?

— Одного лиш не можу зрозуміти — чому то ти не могла попращати ся із братом тут, в готели?!

— Як можеш ще про таке питати? Тому, що тут за много цікавих очий за нами слідило би. Ти же не бажав собі, щоб хто дізнав ся, що Олесь є моїм братом, тому то я постановила не мати із ним ніяких сходин тут, в готели, щоб тебе не компромітувати. Я би хотіла лиш знати, що є в тому злого, що в часі, коли ти засїв до гри в карти, я пішла стрінути брата? Колиб я була про те передом тобі сказала, ти був би напевно робив мені деякі труднощі, а після того знова булоб пробудило ся у тебе підозріне, а до того якраз я не бажала допустити.

Чи справді є се злочином, що я бажала ще раз побачитись із своїм братом? Ти обидив ся тим і обходиш ся зі мною, наче з дівкою — о, сього мені заботато, сього ніколи не зможу тобі забути!

Заляяла ся сльозами. Граф помякнув. Справа з капітаном кидала зовсім відмінне світло на все те, що стало ся. У всякому разі поступила не дуже то розумно, наражуючи себе на такі закиди — але він занадто по простому обійшов ся із ньою, його слова мусіли її болючо діткнути.

— Але як мені пояснити поведене брата з хвилину прибуття могого? Чому так скоро забрав ся, гейби мав яке нечисте сумління? — ще раз пробував граф дістати яке пояснене, але його допити не були вже так дуже певні, ставляв їх дуже нерішучо.

Сі питання впровадили Асту в новий клопіт, але й на се вона скоро знайшла відповідь:

— Мій Боже — чи є тут що дивного? Ми обоє були заскочені так наглою твоєю появою. Олесь не забув ще пригоди при першій стрічі — побачивши тебе так дуже роз'яреним, а знаючи також добре себе, знав що не був би стерпів тобі, тому волів радше уступити з дороги, щоб мені більше прикроїтий не робити.

Признаю сама, що зробив се нерозважно, що повинен був подумати про те, що його скоре зникнене може кинути на мене погане світло — але за се годі мене винувати.

Я перебула страшну ніч — говорила далше жалісним голосом. — Все, все могла б я забути, тільки одного ні, того одного, що ти вважав мене зрадницею і в такий поганий спосіб обійшов ся зі мною!

Коли він зажурений мовчав, не знаючи як промовити перше слово поєднання, вона закрила собі очі хустиною.

Тепер все скінчене межи нами — говорила придавленим голосом далше. — Прийшла я сюди, щоб тобі се заявити, бо не хочу, щоб остала на мені така ганьба — тепер же все скінчилося!

Не можу одружитись з таким чоловіком, що не вірить мені; сьогодні ще повідомлю батька, щоби забрав мене з собою до вітчизни.

Будь здоров!

Поки ще граф міг вимовити яке слово, вона вийшла з кімнати з піднесеною в пору головою.

Граф стояв наче громом поражений і з отвореними устами вдивив ся в двері.

Без сумніву вона невинна, він вчинив її велику кривду.

Як гарною була вона із тим гнівом та палаючим з обурення поглядом.

Болючий стогін добув ся з його уст. Мусіла його тепер ненавидіти, бо справді смертельно мусів її образити. Той падлюка капітан у всьому був винен!

За се, що Аста з обуренем його відпалила, він в такий нікчемний спосіб її обчернив, а він — він був настільки нерозважним, що повірив скорше обмові чужого чоловіка, як її, котра була чистою наче ангел.

А тепер, о Боже, коли її так дуже обидив і розгнівав вона піде від нього і вже може ніколи більше її не побачить.

Трівога його обняла.

Хитра жінка нічим більше не могла б була роз'ярити його пристрасти, як тою комедією, яку перед ним відіграла.

В сильному подражненню ходив по кімнаті. Жалів тепер, що так дуже дав ся пірвати підозрінню і так тяжко її обидив. Проклинав капітана, проклинав самий себе і знав в правдиву розпуку.

Щож тепер робити? Не може чейже дозволити її відїхати — за ніяку ціну! Мусить старати ся перепроксити її, поки ще раз на все від нього не відвернеть ся.

Однак не прийшло се йому так легко, був бо досить зарозумілий та впертий. Але пристрасть до прекрасної жінки перемогла в ньому зарозумілість та впертість. Самий мусить зробити початок в цілі поєднання, се було зовсім ясним.

В чверть години пізнійше пішов до Астиної кімнати. Стукнув — але не дістав ніякої відповіді. Дрощ пройшов по всьому тілі. Стукнув вдруге. Чув, що вона є в середині — значить не хоче йому втворити. Натиснув клямку але двері були замкнені з середини.

— Аста — кликнув стиха благаючим голосом, — втвори, маю тобі щось сказати!

І знова не дістав ніякої відповіді.

Обняло його дивне прочутє тривоги. Не може її пустити від себе, не знїс би сього, колиб відїхала... Знова почав її просити, щоб втворила, але надармо — не схотїла ані відповісти.

Прибитий тим вернув до своєї кімнати. Почував себе дуже нещасливим, тепер саме, коли мусїв обавляти ся, що втратить її.

Як би то йому погодити ся із ньюю? Коли б її побачив міг би її перепроксити. Серед великого несупокою перебув слїдуючих кілька годин. Два рази за той час був під дверми Асти, але все заставляв їх замкненими.

Коли почув дзвінок, скликаючий на обід, скоро пішов ще раз під двері Асти. Може тепер бодай втворить йому, може її гнів вже пригас троха.

Як же здивував ся, коли прийшов й застав двері о-

творені. Скоро повів оком вокруг — не було її в кімнаті, тільки подорожні скрині остали ще.

— Де пані? — спитав покоївку, заняту порядкованем.

Від'їхали перед годиною, прошу пана графа!

— Від'їхала?! — крикнув перестрашений — як же — се бути не може!

Дівчина якось дивно всміхнула ся.

— Так, пане графе! Прошу поспитати придверника, він докладнійше вам розкаже.

Граф збіг скоро сходами в долину. Не міг поняти того, що почув — був близьким розпуки.

Блідий прибіг до придверника і від нього дізнав ся, що дійсно перед годиною Аста оставила готель і наказала, щоб скрині відослати під адресою, яку пізнійше пришле.

— А не знаєте куди поїхала? — спитав Солмсберг.

— Ні, пане графе, в кожному разі вскорі пришле адресу.

Майже несвідомий своїх рухів, граф поїхав на станцію, але й там ніщо не дізнав ся.

Коли вернув до готелю, придверник вийшов напроти з дуже поважною міною.

— Пане графе, слуга стрів паню в місті, й йому вони сказали, щоб скрині в протягу трох днів відослати до Праги. Мали при собі лиш ручні клуночки, котрі слуга взяв від них й заніс на станцію.

Там зачув, що купили карту до Б... й опісля бачив, що поїхали поїздом пів до дванайцятої.

— До Б....? — кликнув граф з певною полекшою. — Славити Бога, бодай маю якийсь слід.

Дав слугі, який з розмислом станув йому на дорозі, декілька дрібняків й побіг до своєї кімнати.

Взявши в руки спис поїздів, дізнав ся, що доперва перед вечером відходить поспішний поїзд до Б.... отже мусів терпеливо ждати аж до того часу.

Огляньмо ся тимчасом за Астою.

Хитра та жіночка відгравала знаменито добре сбудовану комедію. Знала про се, гаразд, що чим довше буде втікати перед графом, тим більший жаль й пригноблені ним заволодіють.

Лиш тоді зможе його вилічити з підозрівання, коли

грати ме роль чесної й обуреної, коли перед ним буде втікати й покаже йому, що зможе жити без графа Солмсберга.

Хотіла бачити його покірним та пригнобленим коло своїх ніг.

Поступаючи після з гори уложеного пляну, потайки виїхала з готелю. Нарочно задержала готелевого слугу, взяла його зі собою на стацію й купуючи карту говорила так голосно, щоб він міг чути.

Тепер була певною, що граф попаде на її слід. Ще перед своїм відїздом вислала телеграму до Леопольда Волдінга, жадаючи, щоб він безпроволочно прибув до С. . . . де буде його очікувати в цілях дуже важної наради.

Другої днини прибула до С. й застала Волдінга викидаючого її. Висївши з поїзду, лиш кілька слів промовила до нього, й зараз обоє поїхали до готелю, де вже могли розговорити ся зовсім без перешкод. Хоч як дуже ненавиділа його, то тепер хотіла вжити його до своїх цілей.

— Що стало ся, Асто — спитав неспокійно Волдінг, коли остаточно знайшли ся вже самі в готелевій кімнаті — що є з графом, чого нема його разом з вами?

Аста розюшена кинула рукавички на землю, а горяча ненависть відбила ся в її погляді.

— Дурак — просичала — падлюка! Як він обійшов ся зі мною — о, заплачу я за се тому дуракови — мусіти ме клякнути передімною, инакше й слухати його не буду.

Волдінг несупокійно дивив ся на Асту. Горів з нетерпеливості хтівши врешті дізнати ся, що зайшло межи ньою а графом.

— Приступіть вже раз до самої справи — сказав — що властиво стало ся? Може граф дізнав ся про ваше минуле?

Скажений погляд впав на нього з очий Асти.

— Дурниця, хто про се говорить, ходить тут о зовсім що другого! — відказала роз'ярена. Видним було, що зазнає приємности, виставляючи Волдінга на довші муки.

Все ще з гнівом вигукувала під адресою графа, аж доперва, коли запримітила на чолі Волдінга грізні хмари, розповіла йому про свою стрічу з Олексою. Волдінг вирвав ся з крісла й нервово почав ходити по кімнаті.

— Того ще якраз потреба було! — гукнув з гнівом — догадуючись наперед, поки ще дальше розповіла, що через Олексу зробила якусь велику дурницю.

Колиж йому розповіла про намірену втечу і про наглу появу графа — з його уст добув ся дикий проклінь.

Прямо горів з гніву, коли Аста скінчила. Такими дурницями могла йому попісувати так гарно! обдуманий плян.

— Того ще тільки потреба було, щоб ви якраз перед снюбом такі дурниці робили! Я про вас думав, що ви досить розумні, щоб не робити таких дурниць.

Але такі вже всі жінки — хочби їх один п'ять разів ошукав, то їм не вистане, й ще шестий раз дадуть ся ошукати!

Се мені подобається... Він прямо втікає перед вами, та вас оставляє із холодною кров'ю в такому положенню!

Аста бліда, з тремтячими устами, вислухала того, а опісля зірвала ся.

— Ви не маєте права судити Олеся — крикнула тремтячи зі злости — ви ще найменше того права маєте! Ви собі вигідно простягаєте ноги під чужим столом та коштом других по панськи собі проживаєте!

Колиб тоді ви не всилували мене до повороту до Солмсберга, булоб мені тепер ліпше!

І з гніву сльози блиснули в її очах.

— Ви дурні! — відрубав Волдінг. — Ви ще згинете через того Олеся! Він вас все водить за ніс а через нього ви можете знищити цілу свою будучність.

Що хочете тепер робити? — говорив дальше, спинаючись троха, дотлянувши в її очах зловіщі вогники — як тут тепер приєднати графа? Як зможете направити свій блуд? Мусите стати графинею Солмсберг — хиба що волієте на ново розпочати давнє житє, борючись з недостатками та журбою?

Може граф вже не вернеть ся до вас — а що тоді?

— Приїде ще — засміяла ся Аста з глумом — я того певна, що він вже виїхав за мною!

Буду ще його жінкою, а ви незадовго будете мали нагоду бачити пана графа коло стіп моїх.

— Нє, але вважайте, щоб ви не перечислились! — додав Волдінг з глумом. — Можете помилитись що до

нього. Й йому можуть прикрити ся такі часті клопоти.

Раджу вам не перетягати струни, але підготувати графа до поєднання ся!

Аста, зареготавшись з глумом, сіла на крісло.

— Ха, ха, ха — як мало розумієте ся на здібностях жінки! В тому маю більше досвіду чим ви, я певна, що більше здобуду сьою комедією чим хочби й найбільшим привязанєм до нього!

Оставьте се для мене, як мені його зігнути аж до стіп моїх, кажу вам, що будете вдоволені, коли се станеть ся.

Я з розмислом навела його на мій слід, і знаю, що прибуде сюди найблизшим поїздом — сподію ся вже скоро побачити його.

Тут, в малому містечку, він легко мене віднайде — мусимо бути приготовані на се, що скоро вже його побачимо.

Вас сюди я призвала тому, щоб ви відіграли роль боєм діткненого батька, якого прямо вбиває встид, якого зазнала його дочка.

Не сумніваю ся ні на хвилину, що ви зручно вивяжете ся зі своєї задачі — додала з насмішкою — знаю бо досить добре ваші артистичні здібности!

— Розумієть ся, ви заїхали возом у багно, а мені приказуєте витягати його! — сказав подражненим голосом.

— Зробіте се для власної користі! — кликнула Аста. — Що-ж бо станеть ся з вами, коли не буду жінкою Солмсберга.

Волдінг з гнівом прикусив уста.

— Оставьте, пані, свої насмішки, маємо тепер важнійші справи на голові. Я готов вам помагати — але під одним услівєм.

— Якеж се услівє? — спитала Аста нерадо.

— Що ви, оскільки се можливе, як найскорше станете жінкою Солмсберга.

Аста зареготала ся.

— Се само собою розумієть ся — на що-ж би я придумувала цілу ту комедію?

Так проминули дві години.

Обоє уложили цілу сцену, яку мали відіграти перед графом.

Аста якраз підняла ся і приступила до вікна. Нараз з її уст проніс ся тихий оклик:

— Іде — Солмсберг іде!

Саме входив до готелю й заглянув її у вікні.

— Скоро, Волдінг, прибирайте позу. Не забувайте, що він стягнув на нас ганьбу не до змита, а передовсім опріть ся, на позір, нашому поєднаню, що і я також зроблю!

Волдінг присів у фотели, наче зломана лелія, а голова його, придавлена болем, впала на груди під тягаром суму.

— Оставьте се для мене — з глумом засміяв ся — побачите пані тепер, що може батько, діткнений у найшляхотнійших своїх почуваннях!

Потім витиснув на своє лице глибокий сум та звільна звернув свій похмурий та болісний погляд, підчас коли Аста непорушно стояла коло вікна.

Дав ся чути стук в двері, після чого граф Солмсберг переступив поріг кімнати.

РОЗДІЛ LI.

НОВІ ЛАЙДАЦТВА.

Минув тиждень від тої днини, коли барониха Горват із сином своїм Альфонсом допустили ся насильства, через що стали самотніми спадкоємцями барона, а його діти з першого супружа лишились прямо жебраками.

Як треба було сподівати ся, те все вплинуло погано на здоров'є хорого барона, так, що домашній лікар, який слідуєчій днини відвідав хорого, зробив дуже поважну міну, а поки відійшов, просив барониху на хвилю розмови.

Увійшовши до кімнати, де був також Альфонс, промовив ось як:

— Після оглядин хорого, мушу вас, пані, приготувити на найпірше — ваш чоловік так дуже ослаблений, що найменше зворушене може бути причиною його смерти.

Думаю, що від послідньої моєї візиту мусіло щось зайти поважного, що спричинило так великий упадок сил лана барона, а був би я дуже вдоволений, колиб міг дістати від пані пояснене, коли ласкава пані знають щонебудь про це!

Коли лікар говорив про можливу смерть барона, на одну мить стрінули ся очи матері й сина — але зараз після того Альфонс з особливою увагою приглядав ся вже зрови розстеленого на землі килима, підчас коли погляд баронової в тривожному очиданю повис на устах лікаря.

Тільки що лікар перестав говорити, як вона підбігла до нього й тривожно вхопила його за рамя.

— Ради Бога, пане раднику — це бути не може! Ні, ні, ви дуже чорно представляєте положенє, Оскар не є так дуже хорим!

На її лиці та в її голосі відбила ся тривога — лікар взяв її злегка за руку й старав ся потішити.

— Но, но — нехай пані не тратять зовсім надії — все ще може обернути ся на добре. Я лиш вважав за свій обов'язок, перестерегти вас, пані, що кінець може скоро наступити, — однак не сказав я, що поміч не є неможливою! Коли ласкава пані будуть старати ся о як найбільший сунокій, коли будуть старати ся не допускати хорого до більших зворушень, яких дотепер мусів зазнати — то все буде гаразд.

— Ні, ні — про щось подібного не знаю! — перебила йому барониха — пильную того, щоб він не стикав ся з чужими людьми, котріб могли викликати у нього подібні зворушення.

Але може би в який инший спосіб вдало ся пояснити стан хорого. Пан радник певно знають, що наша дочка, Лукія, десь пропала, а непевність про її долю, тривога о бідну дитину певно спричинила йому таку журу.

Знаю, що се страшно діткнуло хорого, а всякі оправдування нерозважного поступку дівчини не зробили на нього ніякого вражіння, й тільки з великим трудом вдало ся мені здержати його, що не прокляв власної дитини!

Барониха відвернула ся й притиснула мережану хустинку до очий.

При послідних словах Альфонс скоро підняв голову в гору й глянув на маму з незвичайним зацікавленєм.

Лікар вдивився в землю. Звернувши його милосерде баронихи, що так старалася злагодити гнів батька проти рідної дочки — але не знав, що має на те все сказати, — зрештою не бажав собі вмішувати ся в родинні справи своїх пацієнтів.

Щоб ту сцену закінчити, наближився до баронихи і промовив до ньої:

— На се ласкава пані, на жаль, не знайдуть ради, а се тим гірше, що внутрішня гризнь гірше впливає на здоров'я, як той біль, що може вилляти ся у сльозах та жалю. Я переконаний, що мимо того пані зроблять все, що би не допустити нікого, щоб шкідливо міг вплинути на стан. хорого.

Нехай ласкава пані не тратять надії на поміч Бога. Як довго ще є житє в тілі, не треба нам тратити надії!

Барониха звільна спустила руку, в якій тримала хустину, і дивна річ — чейже плакала... а тут очі були зовсім сухі?!

Лікар вийшов. Альфонс скоро підійшов до баронихи і, з подивом вдивлячись в її очі, промовив:

— Справді, мамо — колиб доля не судила вам що иншого, то знаменито виповнилиб ви своє місце у світі — ви вроджена акторка. Ніяка артистка не була би в силі так удати любов до своєї дитини і до чоловіка, як ви се зробили — про сі ваші здібності дотепер я не мав понятя!

Усмішка вдоволення появилася на устах баронихи.

— Я доглянула твоє здивованє, Альфонсе — відповіла поклавши йому руку на рамени — а знай, що кожде моє слово будо добре обчислене.

Певним є, що завіщанє барона всіх введе в здивованє, коли дізнаються ся, що ми є одинокими його спадкоємцями.

Колиб опісля дехто говорив про вплив на волю помершого — а я певна, що так буде — то вже сьогодні я запобігла тому, щоб таким балачкам не дали віру, згадавши, що барон мав намір прямо виречи ся Лукії. Пізнійше знайду ще нагоду, щоб радникови пригадати нашу розмову.

Коли лиш завдяки мені вдало ся охоронити Лукію від батьківського проклятя — то міг він — розумієть ся без нашого відома — Лукію відсудити від уділу в посмер-

тньому поділі майна, а ті, що мимо того підносили би ще закиди, не знайшли би віри у других.

Але сим не потребую ще сьогодні журити ся! Що иншого мене тепер займає від приходу лікаря — його слова, що...

Барониха здержалась й спустила очи. Потім почала несупокійно проходжувати ся по кімнаті. Альфонс слідив її своїми очима, а коли далше не почув ніякого слова від ньої, промовив:

— Що хотіли ви сказати, мамо — чому не докінчили?

Барониха припинилась й глянула на нього дивним поглядом, потім скоро приступила до сина.

— То ще з тебе дитина, Альфонсе! — промовила. — Чи ніщо не застановило тебе в словах лікаря?

Запитаний потряс головою.

— Щож він так цікавого сказав? Барон позбавлений сил — кожде зворушенє може його забити — чиж се хиба є новиною для нас? Чи не знаємо сього від давна, що він поволи наближаєть ся до гробу?

Барониха похилила ся над ним з очима блискучими мов у kota і шепотєм промовила:

— Поволи наближаєть ся до гробу, Альфонсе — наближаєть ся, але за повільно! Від посліднього атаку вже лиш животіє, але животіє — а се значить, що ще жиє! А коли переніс то все, що в міжчасі зайшло — втечу Єлени й Лукії — й проче з завіщанєм... значить, посідає надзвичайну силу і не можемо сподівати ся скорого кінця!

Чи се не прийшло тобі на думку, Альфонсе?

— Справді так, мамо, я признаю, що для нас, тепер особливо коли вже маємо завіщанє, є се досить немилою справою. Але чи можемо в сьому чим небудь порадити? Мусимо ждати, аж поки смерть не прийде!

Мати глянула на нього з погордою.

— Але ні, Альфонсе, — шепотіла нахилившись до нього так, що лицем майже його лица дотикала — чи справді мусимо ждати, аж смерть сама прийде?

Він видивив ся на неї великими здивованими очима — не розумів її добре.

— Говорите досить загадочно, мамо! — промовив.

То скажу тобі виразнійше: Чи не можна прийти смерти в допомогу? Чи не можна скорше віддати її жертву, яку собі вибрала?...

Барон є дуже хорий, Альфонсе — так сказав лікар. — Кожде зворушенє, хоч би й найменше, може спричинити смерть. Чейже можна таке зворушенє штучно викликати й не вижидати, аж само прийде...

Ось приміром: Наглий перестрах — вістка, якаб цілком несподівано впала на нього...

— Мамо!

Тепер — тепер доперва її зрозумів. Відскочив немов перед ідовитою гадюкою — тривога розмалювала ся на його лиці, яке страшно зблідло. Він бояв ся своєї рідної матері. Хвилю стояли проти себе вдивившись одно в друге.

Нараз на лиці баронихи появилася з'їдлива насмішка.

— Чого-ж ти дивиш ся на мене так перестрашеним поглядом? — спитала. — Чи се, що я сказала, так дуже разить ухо твоє, що не можеш заволодіти над тривогою? Чи-ж се так давно — говорила дальше, наближивши ся до нього — коли ми над таким самим радили? Тоді дуже скоро ти позбув ся докорів сумління, тоді дуже скоро згодив ся на виконанє того заміру — а я не бачу різниці межі тамтим способом, а сим, тепер!

Молодий чоловік тимчасом очутив ся з перестрахи і промовив, різко кидаючи слова:

— Є, — мамо — певна різниця! Лукія була для нас обоїх чужою, не була ні вашою дочкою, ні моєю сестрою, але тепер є інакше! Для мене й барон є чужим чоловіком — але для вас, мамо, ні. Він є вашим чоловіком!

Барониха аж відступила взад і змірила сина здивованим поглядом. Потім же засміяла ся голосно і наближившись до нього зі сміхом кликнула:

— Альфонсе — то-ж ти знаменитий. Признанє, яке ти мені зробив, можу тобі віддати з чистим сумнієм — і з тебе знаменитий актор. Коли-б він тебе почув, думав-би....

— що з тим, що ви задували робити, не хочу мати ніщо спільного — перебив її молодий барон. — Чейже вічно барон жити не буде — додав тихше — а лікар ще

запевнив, що слабонька іскорка життя вже погасає. Тож почекаймо супокійно до тої хвилі, мамо — через необережність не ставляйте в гру всього того, що й так мусить нам дістати ся.

А тепер позвольте мені, мамо, відійти — я зговорив ся з Редерном і не хочу, щоб він ждав на мене.

Подав її руку й вийшов з кімнати.

Барониха довго вдивляла ся в двері, за котрими зник її син. Здавало ся, що вона не чула ніщо з того, що він наприкінці говорив, думки її булизаняті зовсім другими справами.

А тепер, зморщивши чоло і спустивши очі в долину, почала тяжко ходити по кімнаті.

— Колиб я могла придумати щось такого, щоб дало мені надію поводження! — стиха промовила. — Щось, щоб ним потрясло до глибини душі!

Минула вже година, а вона ще не рішила ся. Много ріжних плянів снувало ся її по голові — але всі вона відкидала як недобрі, так немов обавляла ся, що він відгадає її намір.

Лице у ньої ставало що раз сумнійше, а її рухи, викликані нетерпеливістю, щораз скорші.

— Маю, маю — се його мусить добити — Лукія!

Но, мій дорогенький Альфонсе, не потребую вже тебе. Чи з твоєю допомогою, чи без ньої — перепроваджу се, що я рішилась зробити, а колись ти самий мені за се подякуєш!

Прийшов вечір — повіяв холодний вітер і нараз стало зимно. Люди скрізь загортали ся щільно в плащі, щоб захоронити себе перед студією.

В кімнаті баронихи розпалили в печі. Вона сиділа при столі, тримаючи книжку в руках — але не читала її. Вижидала повороту сина, щоб разом із ним повечеряти, але Альфонс не приходив. Як ще зрана вийшов, то до тепер ще не навідався до дому.

Коли вибила девята година, вона подзвонила й казала собі принести чаю до своєї кімнати.

— Може й ліпше буде, коли прийде по всьому! — сказала сама до себе й знова заняла ся своїми думками. Зірвала ся, коли годинник вибив десяту.

Вже час! — шепнула, піднімаючись. Потім приступила до бюрока і взяла звідтам листа. Переходячи попри зеркало, спинила ся перед ним й оглянула себе. Чортівська усмішка появилася на її лици, потім відвернула ся й вийшла з кімнати.

На приказ баронихи запалено також в кімнаті хорого. Тому, що хорий нарікав на зимно, слуга ще раз перед десятою запалив у печі. В хвилину, коли виходив з кімнати, надійшла барониха. Хмаринка невдоволення пересунула ся по чолю, коли стрінула слугу. Певно не думала, щоб так пізно могла ще стрінути тут кого. І слуга побачив надходячу барониху, а думаючи, що вона хоче йому щось сказати, пристанув й чекав, аж наближить ся до нього.

— Що ти тут робив? — спитала барониха.

— Пан барон нарікали на зимно — відповів запитаний — й казали ще раз запалити у печі.

— Чи пан сплять?

— Ні, прошу пані. Як раз скаржили ся на біль в грудях — не можуть через се заснути.

— Добре — побачу сама. Прошу однак вже більше не докучати хорому.

Слуга поклонив ся й пішов. Барониха станула коло дверей і ждала, аж відгомін ходу затих. Потім втворила двері і увійшла до кімнати хорого. За порогом спинила ся. Барон не ворухнувся, тож тихесенько підійшла по килимі аж до ліжка.

Коли похилила ся над ним, щоб переконати ся, чи спить — він втворив очі. Хвилю вдивляв ся в її лице — потім хотів піднести ся, але в туж мить здрігнув ся й сховив ся за груди. Зойкнувши, впав з поворотом на подушку.

— Говорив мені слуга, що не можеш спати — промовила барониха — тож хотіла я тебе сама побачити...

— Я не в силі вже видержати! — перебив хорий — груди мене дуже болять — колиб був хто в силі помстити мені троха...

— Завтра рано прийде лікар, може що порадить на се — потішала барониха — але зараз додала:

Що иншого ще привело мене до тебе, Оскаре — сьогодні дістала ся вістку — дуже сумну.

Барон забув про терпіння її уважно глянув на неї.

— Сумна вістка? — спитав. — Щож такого стало ся, Кльотильдо?

Вона зволікала з відповідю.

— Се відносить ся до Лу.... Але ні — перебила собі зараз — ти вже й так дуже терпиш, не будеш в силі перенести такого удару. Дізнаєш ся про се завтра, або коли другим разом — ні, ні, тепер не можу тобі сього сказати!

Хорий, збираючи всі свої сили, підняв ся. Несупокійний вогонь заграв в його очах, права рука, що спочивала на покривалі, затремтіла нагло.

— Кльотильдо — сказав дрожачим голосом — май милосерде, не муч мене довше — скажи, що стало ся. З твоїх слів догадую ся, що мусить бути щось дуже страшного — але легше знести найстрашнійше, як жити в непевності. Скажи мені, Кльотильдо, скажи що би то не було — зберу всі свої сили, щоб перебути се нещастє!

Барониха із під лоба кинула острим поглядом на хорого — потім лице її дивно задрожало. Початок був добрий — ліпший ще, як вона думала, але їй сего було їй ще за мало, хотіла його дальше мучити.

— Оскар — знова почала — жадаєш від мене неможливої річи! Ти так дуже ослаблений, моглоб тобі се смертельно пошкодити, колиб я тобі все сказала. Не знаєш ще який страшний удар впав на тебе — ні, Оскаре — сього не моглаб я тобі прямо сказати!

— Кльотильдо — крикнув барон — бій ся Бога — благаю тебе скажи!

— Не можу — не можу. Сеж дотикає твого найдорожчого, наймилішого, що маєш на світі.

Завтра — завтра, коли будеш почувати себе сильнішим, скажу тобі — завжди до завтра.

Се промовивши, відвернула ся й хотіла вийти. Серце роздираючий крик добув ся з грудий хорого.

— Боже милостивий — не доводи мене до божевілья! Кльотильдо остань, остань ще! Ради Бога, прошу тебе, здійми ту муку із мене. Як же можу знайти супокій з тою трівогою в серцю? Не переживу тої ночі, коли мені не розповіш всього.

Кльотильдо, коли не хочеш мене вбити, скажи мені правду!

Доглянувши його несупокій, барониха всміхнулася з вдоволення. Щораз ближшою була своєї цілі — були всякі вигляди, що добеться свого таки зараз.

Але надумувала ще, чи сказати йому все, чи оставити його на жертву внутрішніх мук.

Може ті муки непевності через ніч й доби́ли би його — бож сього й він самий обавляв ся?

Повільним ходом наблизила ся знова до ліжка і сказала, стараючись надати своєму голосови сумний вираз;

— Оскар, тяжко прийде́ть ся тобі терпіти — тому радше я-б воліла не говорити того, але коли самий дома́єш ся — то зберу всю силу, всю свою відвагу, щоб се тобі сказати, тільки вважай, щоб ся вістка не доби́ла тебе!

— Боже милосерний, що ма́єш мені сказати? — зойкнув хорий. — Говори, говори, Кльотильдо! Передше ти сказала — й зачав кашляти — що се відно́сить ся — й новий кашель не дав йому дальше говорити — відно́сить ся до найдоросшого, що маю на — світі... і знова новий кашель задер у горлі.

— Так. — Вістка, яку я тільки що перед годиною отримала, відно́сить ся до твоєї дочки, Лукії.

— Ох, Боже, Лукії? — Й бідний старець почав дрожати, немов у пропасниці. — Що стало ся із ньою, Кльотильдо — скоро, скажи мені вже раз — не муч мене довше.

— Що зна́єш про...

Знова закашляв ся так, що не був в силі дальше говорити.

— Лукія не жи́є — втопила ся!

Хорий страшно скричав — потім його лице прибрало дивну якусь барву — очі позбули ся світла — він впав на подушки. Повіки зісунули ся, уста остали напів втворені — зовсім не рушав ся.

В кімнаті стало тихо мов у гробі.

Бісова жінка стояла хвилю без порушення коло ліжка, вдивляючись все на лежачого без руху чоловіка — лице її приняло дивно звірський вираз.

Потім похилила ся над ним і слухала слабого, щораз повільнішого битя серця.

Так переждала довшу хвилю. Нараз задерло її щось

в горлі і прийшов кашель, крім сього ще запекло в очах — підняла ся в гору. Чортівська усмішка появила ся на лиці, а яку вона й не старала ся закрити, бо була сама-самісінька — чоловік той вже не міг ні чути, ні бачити!

— Значить, я не помилила ся — воркнула під носом — стало ся так, як я надіяла ся. Так, так, мій дороженький — добру пораду дав мені лікар, хоч ненарочно, що зворушене може тебе добити! Тож то Альфонс буде здивований, що обава лікаря так скоро здійснила ся...

Не могла дальше говорити, кашель ще більше задер її у горлі.

Коли глянула в гору, побачила, що кімната вся була наповнена димом, так, що світло з лампи мов крізь мраку продирило ся.

Барониха притиснула до носа хустинку, щоб не нюхати диму — потім скоро звернула ся до вікна, щоб його втворити.

Не дійшла ще до нього, коли нараз спинила ся й дивний звук добув ся з її горла. Страшна усмішка заграла на лиці у ньої, коли тепер звернула свої очі на хорого.

Вернула до ліжка, похилила ся ще раз і з вдоволенем кивнула головою.

— На всякий випадок — шепотіла — так буде ліпше!

Відтак приступила до печі. Рукою шарила довго коло ньої — не могла бо вже нічого добачити серед диму

— Тепер мусить вдати ся — воркнула — тепер їдь на другий світ!

Тихий скрепіт — заткала засуву.

Чи се з душливого диму, чи зі зворушення, барониха почула, що стає їй слабо.

Думала про се, щоб позатикати всі щілини попри вікна та двері, щоб дим не міг виходити ними — але через се легко би відкрито її намір, тож мусіла оставити сю думку.

Відтак хотіла вийти, але заблудила, бо вже скрізь темно було — замість піти в ліво, звернулась туди, звідки прийшла. Нараз спіткнула ся об якийсь предмет, стратила рівновагу і впала перед себе.

Крик тривоги розніс ся по кімнаті — барониха підійшла до ліжка і впала на лежачого без руху старця.

Невисказана тривога її обняла, зірвала ся скоро й ки-

нула ся в двері. Сим разом вбігла куди зміряла. Напрасно втворила двері й вибігла на коритар. Замкнувши двері за собою, пристанула й наслухувала — але не зачула нічого. Прислуга вся певно вже спала — отже скорим ходом пішла до своїх кімнат.

В кімнаті хорого дим ставав щораз густійший. Повітре отяжіло й падало на ліжко нещасного старця...

Хтоб в такому опинив ся, здоровий чи слабий, мусів би вдусити ся.

РОЗДІЛ II.

ЩАСЛИВА НАГОДА.

„Рома” прибула до пристані в Царгороді. Більша частина подорожних оставила вже корабель, бо много із них мали тут приятелів та свояків, які їх вижидали, тож попрощавши остаючих, пішли у місто.

Мимо того однак товпа народу ще вижидала на побережу, дізнавшись про се, яке нещастє стало ся на кораблі і що тільки завдяки відважному молодцеві не прийшло до дальших нещасть.

Всі були цікаві побачити того смільчака, як також і щасливу жертву хижого звіра.

Однак се їм не вдало ся, бо зі шпиталю принесли криті ноші, на яких забрано покалічену дівчину до шпиталю — ніхто отже не міг її побачити.

Тим більшу увагу тепер звернули на молодого чоловіка.

Коли опісля двох мущин виходило на беріг, зі всіх сторін обступили їх цікаві, питаючи коли вийде той відважний молодець.

Щоб скорше добути ся з посеред натовпу людей, Блюм всміхнувшись сказав:

— За хвилю вийде, я чув, як він пращав ся з командантом корабля!

Так він втік перед допитами цікавих і вільно міг йти далше.

В останніх днях подорожі не міг вже майже видержати з нетерпеливості. Думками був вже у місті, до якого тільки що наближалися, а де сподівався знайти Ільону.

Сподівався! Але хто його запевнить, що вона там ще є, може той незнакомий забрав її далше з собою? Не знав бо в якій цілі її пірвав. Се розказав також своєму приятелеві, а сей старався піддержати надію в його душі.

Ось вже були близько мети. Але що тепер? Що тепер мав би зробити — де шукати Ільони?!

Горго радив, щоб найперше знайти яке пристановиско, а що гроший мали досить, то не прийшло їм се тяжко.

Не було вже й багато часу, щоби щонебудь зачинати — вечір бо наближався.

Вийшли на місто приглянутись життю. Підчас, коли Горго на все звертав пильну увагу, Блюм йшов побіч нього мовчки, весь зайнятий тільки своїми думками. Не довіряв запевненням приятеля, що тут знайдуть Ільону — за часто бо надія вже зводила його, оставляючи по собі тільки зародки зневіри.

З задуми пробудив його голос Горго. Спинилися перед каварнею, куди, як могли припускати, багато людей заходило.

Горго намавляв Роберта, щоб зайшов із ним до середини — але він оперся тому, бо за великий рух там був.

Так пішли далше. Блюм хотів вже вертати, бо почувався дуже змученим — але послухав намови Горго й оба увійшли до каварні, що була по другому боці вулиці. Там засіли в кутику, при столі.

В каварні було досить пусто, тож могли почути балачки майже всіх присутніх гостей. Коли слуга подав їм перекуску, Блюм знова поспав в задуму, зате Горго приглядався присутнім, які тільки в часті були Турками, інші ж се були люди найрізномородніших народностей — можна тут було отже почути різномородні мови.

Звільна випорожнилося місце, яке зрештою не на-

лежало до тих густо відвідуваних — при кількох столах лиш сиділо троха людей.

Столик, при якому сидів Блюм та Горго, стояв близько при стіні, а недалеко побіч них були сходи до другої салі, відділеної від своєї тільки занавісою.

Горго кілька разів запримітив доходячий звідтам гомін, на який однак не звернув ні найменшої уваги. Але тепер, коли стало тихше кругом них, міг виразно почути, що там говорили.

Нараз почув звідтам шум пейби пересування стільців — мусіло там бути більше осіб, які враз встали з сиджень, а тепер дали ся чути голосні оклики здивованя.

— А до сто чортів — Вампир! — дав ся чути голос.

— Звідки ти тут взяв ся, Гамиде? Я думав, що ти вже знова вибрав ся ловити нові душі!

Бічними дверми, що вели з вулиці до каварні, увійшов новий гість до тої бічної салі. Не відповідаючи ні на виклики, ні на питання, сів при столику й замовив горнятко мокки. Доперва коли йому принесли, почала ся знова перебита балачка.

— Се правда, я мав вже давно вернути — почув тепер голос новоприбувшого — однак мусів пождати. Сим разом був у мене чудесний товар, но і гарний гріш дістав я за нього, однак треба було пождати, поки Саїд паша не висказав свого вдоволення.

— Саїд паша? — кликнув здивовано другий — Кілька днів тому ти-ж нам говорив, що він її купив у тебе?

— Але не самий паша — а старий Ісмаїл! — відповів перший. — Паша був у Філіппополи, коли я сюди прибув. Старий Ісмаїл не знав про се, тож дівчина мусіла декілька днів перебути у нього, поки не вернув паша.

— І щож, чи паша вдоволений? — спитав знова той другий. Горго почув як один з них засміяв ся.

— Вдоволений? — питає чваньковато. — Від коли жие не мав ще такої жінки у своєму гаремови, а я-б заложив ся, що й у вас ніколи не було такого товару. Свіжа — мов кров з молоком — лице, що й Рафаїл не міг би красшого вималювати, а тіло — тіло — кажу вам — тут тільки язиком ляснув.

Розумієть ся, паша був більш як вдоволений, бо, скажу вам, що коли побачив дівчину, то післав мені че-

рез Ісмаїла ще сто п'ястрів як окремої нагороди!

Не легко однак прийшло мені сюди її спровадити, завзято боронила ся — вкінці однак, коли я оповів її видуману казку, віддала ся мені з повним довірем!

— Походить з полудня? — спитав хтось инший.

Той, що дотепер говорив, засміяв ся з глумом.

— Сверблять тебе палці, Гасан? — крикнув. — Хотів би поглянути самий? Але скажу тобі правду, знайшов я її ненарочно в циганському обозі!

Та дивна розмова стягнула на себе Горгову увагу. Тепер же, при послідних словах, зірвав ся нараз з крісла — Блюм мимоволі також підняв ся.

— Що стало ся — що тобі, Горго? — спитав, побачивши змінене лице товариша.

— Тихо, тихо! — сказав той. — Там — не чуєш?

Блюм заперечив головою — тепер й він звернув свою увагу на сусідню кімнату. Але було вже за пізно, балачка стала там загальною і не мала для них ніщо цікавого.

Блюм, що все ще не знав, що зробило на Горга так велике вражінє, спитав ще раз.

— Що-ж там стало ся?

— Чи не говорив я тобі, щоб ти не тратив надії? — відповів Горго, що знова сів на своєму місці, але все споглядав в сторону сусідньої кімнати. Коли не помиляю ся, то ми є на....

Спинив ся. Якраз бо відхилила ся занавіса і двох людей зійшло східцями в долину, до салі. Блюм був звернений до них плечима, то-ж не доглянув їх — але Горго стиснув його нагло за рамя і додав стиха:

— За ніщо в світі — не рухай ся, не оглядай ся позад себе!

Тими словами діпняв якраз зовсім противного, як бажав. Тільки скінчив говорити, а Блюм вже оглянув ся — зовсім мимоволі — і побачив двох мущин. Лице його однак остало супокійне, не знати було на ньому ніякого вражіння — ніколи їх ще не бачив передом.

В хвилину, коли Блюм відвернув ся до них, й вони також глянули на нього.

Один заглянув звернене до них лице Роберта і став, мов задубів. На його лиці заграв перестрах — потім щось шепотом сказав товаришеви й оба відвернули ся в

напрямі, звідки прийшли. Але Горго зараз відгадав їх намір і скоро шепнув товаришеви:

— Ходи, ходи — не даймо йому втечи! Сей великий, є якраз тим чоловіком, котрого колись то бачив я в обозі, коли він говорив з Ушою...

Блюм не слухав вже далше — з криком схопився з крісла і скочив за тими двома. Досягнув їх на сходах.

Поки ще тамті змогли подумати про оборону, Блюм прискочив до висщого, котрого кликали Гамид і вхопив його за плечі.

Очи світили у нього немов у хижого звіра, а обурення так ним заволоділо, що з початку тільки свист добував ся з його грудий.

— Нужденна собако, чейже маю тебе! Ти драбе, ти злодію! Коли мені сейчас не скажеш, що ти зробив з дівчиною, котру викрав з циганського обозу, задушу тебе мов пса! Говори драбцюго — де ти подів Ільону?

Гамид побілів мов крейда й надармо старав ся увільнити з рук Роберта.

Коли передше сумнівав ся, що се справді був Блюм, котрого тої ночі бачив в циганському обозі — тепер вже був того певний, що не помилив ся й пізнав що немала небезпека йому прозить, коли в який хитрий спосіб не вдасть ся добути з рук цигана.

— Чого хочете від мене? — кликнув напів з обуренням — яким правом нападаєте мене, мов забіяки?

— Падлюко — ламаю тобі всі кости, коли мені сейчас не відповіси. Говори, де є Ільона, що зробив ти з ньою?

— До чорта — здуріли ви, чи що? — вмішав ся тепер товариш Гамида, що станув поза Робертом і хотів його відорвати від нападеного. — Що говорите про якусь дівчину? — Пустіть того чоловіка, коли не хочете опинити ся на вулиці!

В хвилю, коли витягнув руку, щоб вхопити його ззаду, Горго положив свою тяжку руку на його в'язах і кликнув з глумом:

— Раджу тобі, приятелю — не мішай ся до чужих справ — чи може свербить тебе шкіра? Тимчасом будеш тут сидіти — то сказавши, підняв малого чоловіка у воздух й посадив його з такою силою на стіл, що аж стіл

запріщав — звідси можеш супокійно приглядати ся всьому, а не мішай ся до нічого, коли зі здоровими кістками хочеш вернути домів.

Чоловічина скорчив ся мов їжак — нараз набрав великої пошани перед нервовими та дужими п'ястуками молодого цигана.

Тимчасом й другі гості звернули увагу на те, що стало ся. Зірвали ся із сиджень й кругом обступили обох противників.

— Що є, що стало ся? — зі всіх сторін дало ся чути — але ніхто не знав, о що ходить. Гамид з розпукою силував ся вирвати з залізник стисків Роберта; що кидав ним на всі сторони.

— Чи ти здурів — чого хочеш від мене — ніщо не знаю про дівчину! — кликав міняйло душ голосом повним розпуки.

Надармо слуги старали ся розділити обох противників — коли се з'явив ся властитель каварні, котрого прикликав один із слугів.

— Той чорний циган збожеволів — він убє Гамида! — кричав слуга до господаря.

— Перестань — так зле ще не є! Побачиш як скоро мене послухає. — Се сказавши наближив ся до Роберта.

— Приятелю — кликнув — свої гроші можеш проїсти у мене, але моя каварня не є для бійки. Чого хочеш від Гамида? Що він тобі зробив?

Блюм відвернув голову, але не пустив тамтого.

— Що він зробив? — кликнув. — Се скінчений драбцюга, звичайний підлий розбишака! Як лис коло курника, він скрізь волочить ся й кидаєть ся на невинні дівчата! У мене вкрав, що я мав найдорозшого на світі — задавлю його, мов пса, коли мені не скаже, що зробив з дівчиною!

— Можеш його задавити, коли хочеш, але не у моїй хаті. Пусти його сейчас й забирай ся звідси!

Се кажучи, старав ся відорвати руки Роберта від Гамида, але Горго був вже при ньому й положив свою тяжку руку йому на рамени.

— Чого ти хочеш? — зверещав господар.

— Про се якраз тебе хотів я спитати! — звучала спокійна відповідь. — Не добре бо робиш, чіпаючись його,

— тут показав на свого товариша — у нього бач сильні скоботи, коли почує твою руку, легко може тебе вдарити, а тоді будеш жалувати!

— Забирайтеся до чорта! — заревів господар — як се — щоб я у своїй хаті не міг розпоряджати?! Вступіть се!

Хотів Горга відтрутити назад.

— Мій голубчику — я бач такий самий чутливий, як тамтой! — сказав молодий циган — не позволю й себе дотикати!

Ти сказав, що можемо в тебе оставити гроші, але не можемо зачинати бійки — а я тобі заявляю, що можеш приглядатись, але не мішати ся.

Глянь туди! Там вже сидить один, що також палив ся, як ти — тепер вже не рушається — сидить так, як посадив я його.

Але хазяїн не зважав на се — наближив ся до Гамида і напрасно вирвав його з рук Роберта.

В той же самий час хтось підняв його в гору і — зазначивши у воздуху чималу дугу, кинув ним з великим ромоном на стіл, що стояв аж під другою стіною. Там стіл перевернувся — горнятка і тарілочки впали з бряскотом на долівку.

Межи присутними зробило ся велике замішанє. Хазяїн верещав що мав сили, слуги гукали собі, гості вили — зовсім так виглядало, немов дикі звірята видерли ся із клітки та в'ючи ріжними голосами витали свободу.

І Блюм скрикнув розбішеним голосом, коли противник вирвав ся йому із рук.

В часі того замішання Гамид одначе не стратив голови. Загальний переполюх був йому якраз на руку. Відтрутив на бік слугу і скочив на сходи, що вели до сусідньої кімнати.

Але поки ще зміг відхилити занавісу, Блюм вже був позаду і вхопив його в свої рамена.

Глухий зойк добув ся з грудий Гамида, він знав, що тепер пропав, коли тамтому вдасть ся стягнути його долів, тож всіми розпучливими зусиллями старав ся зіпхнути його зі сходів.

Але й Роберт обавляв ся, що той падлюка може втікнути йому. Хоч не знав, що з тої кімнати є вихід на ву-

лицю, то пізнав однак, що Гамид видно почував ся безпечнійше в тамтій кімнаті, коли отсе вдруге туди старав ся дістати.

Тепер наступило розпучливе змаганіє.

Між зібраними проніс ся глухий гамір. Турки станули по стороні Гамида. Вони чули оскаржене Роберта проти тамтого, але вірили також запереченням оскарженого.

Дались чути поодинокі оклики:

— Розірвати їх — чого той чорний хоче? Геть із ним, звалити його!

Кількох вже старало ся наблизити до борючих ся. Але сьому спротивили ся другі.

Сі заступили Туркам дорогу, щоб не допустити їх до вмішування ся між тамтих.

— Оставьте їх — побачите що зроблять! — кликнув якийсь високий Англієць. — Коли циган каже, що той вкрав його дівчину, то так мусить бути — ми не маємо ніщо спільного із тим.

— Він бреше, він бреше! — кричали мусулмани — Гамид сказав, що не знає ніщо про дівчину!

— Дурне балаканє! — кликав инший — жовтий (мав на думці Гамида, про жовту барву його лица говорив) напевно не дурний буде признати ся до того.

Зовсім мимоволі гості розділили ся на дві сторони, а блискучі очі Турків зраджували, що колиб тільки яка під'охота або зачепка, а й межі присутними пічнеть ся боротьба.

Поки однак до того прийшло, стало ся щось несподіваного.

Хазяїн, піднявшись із землі, післав слугу по поліцаїв, щоб спинили дальшу бійку — він же самий, перебувши подорож у воздуху, не мав вже відваги наблизити ся до бориючих ся мушкетерів.

— Поліція! — Поліція! — розніс ся крик.

В туж саму мить поніс ся глухий крик.

Отсе Блюм підняв Гамида в гору та з цілої сили кинув ним об землю. Тепер відітхнув і наблизив ся до ворога.

Тоді кинув ся до них Горго зі скаженим криком. Не спускаючи очей з Гамида, він побачив, як той добув зза пояса кинджал й підняв його в гору — Роберт же

стояв зараз коло нього й поки був би спам'ятовувався, міг сдержати вже смертельний удар. — Але стеріг його Горго — й Гамидови не вдалося навіть піднести його добре, коли дістав кулаком в лоб й горілиць повалив його на землю.

Турки враз скричали. Як на приказ кинули його всі вперед.

Горго шепотом сказав товаришеві:

— Скоро йди туди! — й відкрив занавісу.

Блюм спостерігав вже й самий, що мусів би подати йому перед поважною силою ворогів й зник в одну мить поза занавісою.

Горго не пішов зараз за ним, бачив бо ворогів близько коло себе, а й поліцаї вже надбігали.

Скоро похилився, захопив обезтямленого Гамиду, підняв його в гору та з цілої сили кинув його надбігаючим під ноги.

Сим здобув, що намірявся. Сі, що були на переді, подалися назад, спиняючись собою наспівуючих ззаду.

Кількох впало на землю пориваючи за собою й других. Крик й проклони змішались з зойком толочених.

Поки ще наступаючі прийшли до пам'яті, Горго вибіг до сусідньої кімнати в хвилину, коли Блюм втворював двері на вулицю.

Й поки ще хазяїн впровадив поліцаїв до тої бічної кімнати, оба втікаючи були вже далеко.

Перебігаючи вулиці без ніякого пляну, спинились остаточно, не обавляючись вже погоні.

В часі утечі лиш кілька слів промовили між собою — тепер же Горго розповів товаришеві яким чином вдалося йому спинити ворогів.

Тепер застановилися над тим, в якій частині міста шукати їм їхнього пристановища.

Були саме в найбогатшій частині міста, що змірковували по виставних палатах, побіч яких переходили.

Горго був дуже мовчаливий — роздумував та роздумував, хтівши нагадати собі назвисько, яке почув в каварні із сусідньої кімнати — хотів пригадати собі ім'я того, що мав тепер у своїх руках дівчину, котру Гамид, як самий сказав, знайшов в циганському обозі.

Дотепер ще не згадав Робертові про це, що чув, але

не сумнівав ся, що розмова в каварні відносила ся до Ільони — та він не був певним того, а про свої здогади не хотів говорити Робертові — знав бо, що той впаде зараз в страшну лютть.

Але назвиско того чоловіка! Колиб хоч міг пригадати собі його!

Нараз спинив ся Роберт й задержав також Горґа.

Перед ними дались чути голосні викрики, що дуже скоро ставали ще сильнійшими і з недалекої віддалі походили.

Думали вже, що се погоня віднайшла їх слід — коли се кільканайцять людей перебігло побіч них.

Станули якраз на вуглови вулиць і глянули в напрямі куди бігли ті люди.

Нараз почули голоси: Горить — горить! — і в туж саму майже мить побачили при кінці вулиці ясну полумінь, що вогнистими язиками сятала у висоту темного неба.

— Горить! — кликали знова другі люди, зміряючи до місця пожежі, а на запити, де горить, відповідали: Палата Саїд паші!

З грудий Горґа добув ся тепер крик:

— Саїд паша — так, так! — і нараз вхопив Роберта за рамя й потягнув напрасно зі собою.

— Ходи, ходи, Роберте — спішім ся! — В тій палаючій хаті, знайдемо її — Ільону!

РОЗДІЛ LIII.

СМЕРТЬ СУЛЕЙКИ.

На крик Ільони всі зірвали ся зі страхом і з трівогою гляділи на незнакому, що тепер малаб впасти жертвою отруї.

Однак Ільона, мимо їх вижидання, не впала, але підбігла до Сулейки, котрій чарка випала із рук й розсипала ся по підлозі.

